

คู่มือการลงทะเบียนทางหลวงท้องถิ่น

ความเป็นมาและความสำคัญ

ด้วยพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 ได้จำแนกประเภททางหลวงออกเป็น 5 ประเภท ประกอบด้วยทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงสัมปทาน ทางหลวงชนบท และทางหลวงท้องถิ่น ซึ่งมีหน่วยงานกรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะ และบำรุงรักษา รวมถึงให้มีการลงทะเบียนเป็นทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงสัมปทาน ทางหลวงชนบท และทางหลวงท้องถิ่น เพื่อให้สามารถกำกับ ตรวจสอบ และควบคุม ให้ไปตามกฎหมายทางหลวง

ในปัจจุบันทางหลวงในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ มีระยะทางโดยรวม ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนั้นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ สามารถดำเนินงานตอบสนองต่อประชาชนในพื้นที่ และให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านงานทาง ซึ่งมีทางหลวงท้องถิ่นอยู่ในความรับผิดชอบทั้งในส่วนที่เป็นการก่อสร้างเอง และรับโอนจากส่วนราชการอื่นมีจำนวนถึง 352,465 กิโลเมตร จึงจำเป็นต้องดำเนินการลงทะเบียนเป็นทางหลวงท้องถิ่นทุกเส้นทาง เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.ทางหลวง ซึ่งจะส่งผลดีแก่ อปท. ในด้านการกำกับ ตรวจสอบ และควบคุมทางหลวงท้องถิ่นในความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎหมายทางหลวงได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งเป็นการพัฒนามาตรฐานงานด้านการสำรวจ ออกแบบเพื่อการก่อสร้างให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการส่งผลให้ประชาชนผู้ใช้เส้นทางมีความสะดวก และปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 1 ประเภทของทางหลวง ระยะทาง และหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ประเภทของทางหลวง	ระยะทาง (กม.)	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
1. ทางหลวงพิเศษ (Freeways)	243.87	กรมทางหลวง
2. ทางหลวงแผ่นดิน (Arterials)	51,370	กรมทางหลวง
3. ทางหลวงสัมปทาน (Freeways)	28	กรมทางหลวง
4. ทางหลวงชนบท (Collector Roads)	41,509	กรมทางหลวงชนบท
5. ทางหลวงท้องถิ่น (Local Roads)	352,465	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมทางหลวงชนบท ในฐานะที่มีภารกิจในการกำหนดมาตรฐาน และลักษณะของทางหลวง และงานทาง รวมถึงการควบคุมทางด้านวิชาการทางหลวงท้องถิ่น ตามมาตรา 26 แห่ง พ.ร.บ.ทางหลวง พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 และภารกิจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) ให้กรมทางหลวงชนบทเป็นที่ปรึกษา ให้คำปรึกษา แนะนำ และการติดตามประเมินผล จึงได้จัดทำคู่มือการลงทะเบียนเป็นทางหลวงท้องถิ่นให้ อปท.ทั่วประเทศใช้เป็นแนวทางในการลงทะเบียนเป็นทางหลวงท้องถิ่นให้มีความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์

วัตถุประสงค์การลงทะเบียน

(1) เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งบัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ทางหลวง พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 ดังนี้

- มาตรา 10 ทางหลวงท้องถิ่น คือ ทางหลวงที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะและบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงท้องถิ่น

- มาตรา 13 (3) ทางหลวงท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้จัดให้ลงทะเบียนไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด

(2) เพื่อเป็นการกำกับ และควบคุมมาตรฐาน และลักษณะของทางหลวงท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักวิศวกรรม รวมถึงเป็นฐานข้อมูลที่ใช้ประโยชน์ในด้านการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาถนนในอนาคต

ประโยชน์ที่ได้รับ

(1) อปท. สามารถกำกับ ตรวจสอบ และควบคุมทางหลวงท้องถิ่นในความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎหมายทางหลวงได้อย่างสมบูรณ์

(2) มีระบบฐานข้อมูลสายทางหลวงท้องถิ่นที่สามารถใช้พัฒนาเส้นทางให้มีมาตรฐานงานทางที่เป็นเอกภาพและมาตรฐานเดียวกัน

(3) ประชาชนผู้ใช้เส้นทางสามารถแจ้งข้อมูลข่าวสารให้หน่วยงานที่กำกับดูแลเส้นทางหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง